

Délvidék

Verseczi társadalmi és közművelődési vegyes tartalmú hetilap.

Versecz és vidéke magyar nyelvterjesztő egyesületének hivatalos közlönye.

VII. évfolyam

Kedden 1898. évi márczius 15-én.

11. szám.

A verseczi honvédemlék

az Andrássy sétatéren.

A szobor leleplezésénél 1892-ben jelen volt verseczi honvédekkel.

Félszázados évforduló.

1848. márczius 15. — 1898. márczius 15.

Felvirradtunk a nagy napra!

A tellobogózott város, az ünnepi ruhába öltözött emberek nagy sokasága, a lelkesült arezok mindazt tanúsítják, hogy városunk lakossága, — mely a dieső emlékezetű szabadságharc idejében megértette a nemzet hívó szózatát és sietett a trikólorok alá — nem feledte el Kossuth velőkgig ható szavait, halhatatlan Petőfink harczi riadóját — örömmel, komoly, igaz lelkesedéssel ünnepli meg e mai napot.

Itt a széleken, a haza véghatárán félszázaddal ez előtt ritka volt a magyar szó, mint a fehér holló, de Versecz hazafias lakossága még is megértette a „Talpra magyar“ igéit, a mi nem magyar ajku testvéreink, kik szent István koronájának országában a legteljesebb szabadságot élvezik jelenben — egy szívvel lélekkel talpra állottak akkor, midőn veszélyeztette voltak az emberiség legnagyobb, legszentebb jogai.

Ez a mi népünk ünnepelni fog április 11-én is. félszázados évfordulóján annak a nagy napnak, midőn biztatólag, áldólag, egy messze, messze szép jövőnek alapjaként hangzik el 1848. április 11-én a magyar király megszentelő szép szava: „Hiv magyar nemzetemnek szívből“ ohajtom boldogságát, mert abban találok fel a magamét is“!

Olyan igaz benső meglepedéssel látjuk, hogy ünnepel a mi verseczi népiünk, ünnepel eddig nálunk nem látott, nem tapasztalt lelkesedéssel, s kivívja magának minden igaz hazafis elismerését s midőn ünnepel csak magát tiszteli meg, mert érzi azt, hogy igazak a költő ama szavai:

„Csak törpe nép teledhet ős nagyságot,
Csak elfajult nép hős elődöket.“

Ez a mi verseczi nyilvános ünnepségünk, melyben részt vesz a lakosság minden rétege biztató, drága reménységgel töltheti el mindazok kebelét, kik a mi viszonyainkat ismerik.

Lelkesítő példa a jövőre nézve, biztosíték a jelenben, hogy eltűntenek bizonyos „félreértések“, hogy kezdjük érezni, kezdjük szükségét látni annak, hogy az egyetértés, a békeség a testvériség eszméi közénk költözzenek, hogy becsüljük, szeressük egymást, mint testvéreket, mint hű fiait az ezer éves magyar hazának.

A mai nap ünnepélyei hozzanak bennünket közelebb egymáshoz. Új élet, új fény támadjon azok nyomán, mely összeolvadjon a múlt ezredév világitó dicsőségével, hogy ne legyen egyetlen szív e hazában, melyet a honszeretet tüze át ne hasson, hogy egy érzésben forrjon össze nyelv, vallás és nemzetiségi különbség nélkül a magyar nemzet minden tagja: az igazi hazaszeretemben.

P. L.

Tárca.

Hogy kezdődött márczius 15-ike.

Baró Nyári Albert, ki a márcziusi ifjuság mozgalmainak egyik legteljesebb tényezője volt, négy füzetet írt a márcziusi napokról, de a mint a nemzeti muzeum könyvtárának ajándékozott két első füzet borítékán a kiadó, Magyar Mihály feljegyezte, a harmadik és negyedik füzetet Windischgrätz herceg a budai egyetemi nyomdában lefoglaltatá s egyetlen példány sem jutott belőle a közönség kezébe.

A magyar nemzeti muzeumban lévő füzetben. báró Nyári Albert, vagy mint nevét ama napok szellemének megfelelőleg írta: Nyári Albert, előre bocsátván a magyar nemzet történetének a népszabadság szempontjából való ismertetését, a pesti ifjuság körébe vezeti az olvasót

„A francia februári eseményektől fölelkesítve, azon eszmére jött az ifjuság, hogy egy oly népszerejvetelt rendez, melyen a népelemet összeolvastván, összpontosított erővel léphet a haladás pályájára, Egy nagy reformlakoma határozatáték el; az összejövétel helyéül Rákos mezeje tüzetik vala ki. Lelkes felszólítások tartatnak az ifjuság részéről, aláírási ívek bocsátatnak ki. Ezenkint tödült a népek szokasága nevének foljegyzésére.

Az „Ellenzéki kör“ összeült s elhatározta, hogy mutan e részben az ifjuság által már megelözteték: egyesülend a kitézött célnak elérésére. Tizenket pontból álló programot állított össze (az ismeretes 12 pont) s még azon gyűléstől felszólita a Fillingenben összegyűlt ifjuságot az egyesülés és a program elfogadására.

Márczius 19-ére vala meghatározva a nemzeti lakoma ünnepe. Az „Ellenzéki kör“ márczius 14-én délutánra nagy közgyűlést hirdetett, melyben résztvenni az ifjuság is fölszólították.

Az ifjuság Irinyi indítványára elhatározá, miszerint a 12 pontot a fővárosi nép azonnal a magácának hirdetvén, semmiféle elhíasztó vagy módosító indítványokat nem pártoland.

Négy óraker a gyűlés elkezdődik. Ezek kornyezék az Ellenzéki kört. Kilencz század után ez volt az első népgyűlés, hol a nép tetleges szerepben lépett föl, az első történetünkben, a hol a nép értelmi erővel kezdett működni.

E gyűlésen kell vala a peticiót elhatározni. Az ifjuság a reformlakomán akara e pontokat aláírni s azért rögtön peticiót surgetett. Erzelmeit Vasvári Pál tolmácsolta egy hatalmas rögtönzött beszédben, melyben előadta a kül- és belföldi politikai helyzetet, egyetértésre hívta föl a honfiakat.

Hosszas éljenek követék a szónok lelkes szavait s indítványa elfogadtatott. E perczen Klauzál Gábor, a becsületes hazafi lépett a szószeke, helyeselvén a nép abbéli kívánatát, hogy a 12 pont petició alakjában ő felségének benyujtassék: de hogy annak nyomatéka is legyen s ne tekintethessék csupan egy pár ezer ember vagy egy város, hanem az egész nemzet kívánatának, azt indítványozá, hogy mielőtt a 12 pont ő felségének vagy az országgyűlésnek felküldetnék, közöltessék az Ellenzéki kör elnökével, Batthyany Lajossal, ki a programot az egész hazában koroztetvén, százezrek nevével mondhasa a nemzet kívánatának.

A szónok tekintélye új fordulatot adott a dolognak s a petició elhalasztatott. Estefelé a gyűlés eloszlott. Hullamként ozonlott a nép az utcákon.

Esteli hét óraker zajos tanácskozások folytak a Fillingenben. Az ifju ág nem akart a halasztásra rá állani.

Voltak az ifjuságban is, kik az elhamarkodást nem tartak czélszerűnek s ragaszkodtak az „Ellenzéki kör“ határozatahoz. De a többség szívében nem talált viszhangra a hideg okoskodás. Vidats János, akkor harmadéves jogász, az egyik asztalra folugorva mennydörgő szavakkal kiálta, hogy az ifjuság szentül megfogadta, hogy senkinek hatráltató indítványára nem hajland. Megszegné hát szentül adott szavat gyáván férfiatlanul s meghátrálna?

Szóltak még többen is így Bulyovszky Gyula, Sukei, Vajda János, Szegfi Mór. Altalános megdöbbenés lepte meg a jelenvöltakat. Mély esend következtek be, olyan, mint az iteletnapi esend, melyben az emberek jövője határozatitk el. Kinos, igen kinos perczek, az ész és a szív egymással küzdésében.

A tömegben egy-zerre élénk mozgás kezdődék. Egy hang kiált: „Árulo! Kém!“ Egy másik: „Ragadjatok meg!“ Minden szem arra néz. És akkor elővezetnek egy gyanus kinézésű férfit. Egy bécsi ligurianus vala, ki a birodalmi fővárosból eluzetve, alamizna kéreessel kereste itt elemét. Reszketve konyorgott kegyelemért, mindent kivallott, s elmonda az ifjuság előtt a még ismeretlen márcziusi eseményeket, miként üzték el a jezsuitákat, miként tiporta le Ausztria a rabigát, s hogy Mettemich nincs többé, a nép eluzte őt!

Örömiadva viszhangozá a hírt a Fillingen előtt mindinkább gyülekező nép. Villamszárnyakon terjedt az el a város minden részében. A lelkesedés táklyaja meggyujtatott. Most már nem kerésről, kovelelésről volt a szó, a 12 pont nem petició, de néphatározat alakjában kívántatott felterjesztetni.

Melléklet a „Délvidék“ márczius hó 15-én megjelent 11-ik számához.

A verseczi honvédelem

melynek rajzát lapunk első lapján közöljük, az Andrássy sétátér középpontján áll. Mintáját készítette egy verseczi műasztalos, Riedl Antal, kinek famunkája után a szobrot Aninán ontótték.

Az emlékmű 6 méter magas. A koszorúttartó Hungária 220 méter.

A szobor oldalain a szabadságharcban elesett, és az abban résztvevő verseczi honvédek nevei vannak felírva.

A szobrot 1892 évi november hó 1-sején leplezték fényes ünnepélyek közt.

A szobor előállításának összes költségeit a verseczi polgárság adta össze. felállítása körül legtöbbet buzgólkodtak: Atkár Alajos és Binder Bálint, kik ezzel megnyerték a hazafias polgárság osztatlan elismerését.

A szabadságharcban elesett verseczi honvédek neve és eleste helye.

Br. Hruba Gyula, huszárörnagy Temesvárm. vértanu, Babits Antal Komorában, Bauer Péter Szolnokon, Berninger József Déván, Bruner János Piskihidnál, Baumann Ferkó Szegeden, Braun Péter Malenczénél, Csesehner Mátyás Déván, Gedeon János Szolnokon, Glaszer Antal Piskihidnál, Haneka János (elveszett), Kolezer János Budavár, Leonhard Matyas (elveszett), Pal György Déván, Stitzinger József Melencze, Schmidt Cristof Komárom, Wagner Ignácz Budavár, Ecsinger János Nyiregyháza, Hein József Fehértemplom, Helt Matyas (elveszett), Klar József Verseczen, Kölczér Péter Verseczen, Lang János Mitrovicz, Ostheimer József Fogarason, Renz Daniel Komárom, Steininger József Budavár, Schmidt Mátyás Piskihidnál, Wersching Péter Komárom, Zeh Janos Piskihidnál, Hoffmann Vitalis Piskihidnál estek el.

Időközben elhalt honvédek.

Hruby Károly huszárörnagy, Atkár József tizedes, Bader Antal főtüzer, Bauer József főtüzer, Baumann Hubert főtüzer, Bücher Mihály szakaszvezető, Ditrich Lénart dobos, német bánat zászlóalj, Duleszko Bálint alezredes, Dusan Nikolaus huszár, Fritz Antal honvéd 3. zászlóalj, Krausam Ferencz hadnagy, Gumbinger Mátyás honvéd, német b. zászlóalj, Hagel Antal főtüzer, Hagel Miklós főtüzer, Hobscha Baltazar honvéd n. b. zászlóalj, Horváth Veith főtüzer, Komáromi József főtüzer meghaltak Verseczen, Kovács Mihály hadnagy Pancsován. Köszl Urbán tüzer, Kuhn József honv. n. b. zászlóalj, Bazler Miklós huszár, Lauf Pál huszár, Behr Péter tüzer, Müller Lórencz honvéd n. b. zászl. Petri József honvéd n. b. zászlóalj, Rozmanitz Leopold gárdista, Rakuf Ferkó főtüzer, Rittin-

Vasvári lángoló beszéde után Vajda János, a költő, az ajtóhoz rohant s azt becsukván: „Uraim, — kiáltá, — addig önkönnem ki nem mennek, míg nem határoztak!”

A lelkes ifjú elteltnek hívé már az időt, midőn a nép csak mindig kért; — eljöttnek a perczet, midőn már egyszer erélyesen föllépve, a zsarnokság lánczait szétszaggassa. Az ifjuságnak tetlegesen föllépését.

Vasvári ezután még egyszer emlékezteté az ifuságot ama vállalat veszélyeire, melyet oly nagylelkűleg magára vett, de megemlékezett a dicsőségről is, mely a hazára háramlanék, ha győznének. Elhatározott hangon kérdezé végre, megmaradnak-e föltett szándékaikban?

„Életünk a hazáé?” kiáltanak azok.

„Ugy hat, — szóló Vasvári, gyilkot rantva elő kebléről s azt az ég felé emelve, a szabadság isteneré esküszöm, hogy mindaddig nem fogok nyugodni, míg a zsarnokság fenéjét gyökereitől ki nem irtottam!”

„Esküszünk mi is!” viszonzak a többiek.

Tizenkettőt ütött ekkor az óra . . .

A sötét éj mely csendben vonult el: Reggeli hat óra volt. Az utczákon még ekkor nem zajongtak a nép ezrei, de a múlt éjjel megesküdt honfiak ébren voltak Sukei Károly volt az első, ki e nap föllépett. Kiragasztotta a 12 pontot az uri- és kígyó-uteza sarkán s a kívánsi népnek minden egyes pontot megmagyarázott, mint Luther tévé híres hitczikkelyeivel. A nagylelkű nép részvétellel fogadá a programot, kíváncsilag olvasták azt száz meg száz szemek, édes vagyak ébredtek keblében s lelkesedve helyeslé és magacva tette a pontokat.

Félhétre lehetett, midőn Bulyovszky Gyula Jókai Mór, Petőfi Sándor s Vasvári Pal, együvé foglalván a programnak a katonaságról szóló

ger József tüzerfőhadnagy, érdem ezüst kereszt tulajd., Róth József honvéd n. b. zászl., Szabó Miklós dobos n. b. zászl., Seemayer József honv. n. b. zászl., Seemayer Károly főhadnagy n. b. zászl., Seemayer Péter főtüzer, Tax Ferencz főtüzer, Ungar György főtüzer, Centner Sebestyén főtüzer, Zwölfer Lipót főtüzer, Benedek Ignác honvéd, Bernhabl Antal őrmester, Behr János főtüzer, Blumenstein Mihály főtüzer, Bauer Antal tüzer, kovacs, Dániel László lovas százados, Ditrich Károly főtüzer, Drescher József honvéd n. b. zászlóalj, Ecsinger János tüzer, Fischer András tüzer, Fritz Mihály tüzer, Freidenreich Wenczel őrnagy, Gottlisch Jakab tüzer, Hann István tüzer, Haupner Lipót tüzer, Humel József főtüzer, Henneman Samu szekerész, Hammerschmidt Nándor főtüzer, Joszt József főtüzer, Kölzer Gellért főtüzer, Kempf Menhért honvéd n. b. zászl., Kottner József főtüzer, Kuktay Sándor huszár hadnagy, Lederer Bálint, Márton főtüzer, Pressinger Sebestyén főtüzer, Rakuf Daniel honvéd, Renz Gotthart tüzer, Schönborn József honv. n. b. zászlóalj, Stengl Adolf honvéd n. b. zászlóalj, Spech Lipót gyalog. főhadnagy, Stein Urbán honvéd n. b. zászl., Speitt Karoly főtüzer, Zwölfer András főtüzer, Theer Lipót főtüzer, Wersching Károly főtüzer, Hoffmann Karoly honvédőrmester, Dávid Antal honvéd hadnagy, Gregus Kálmán honvédhadnagy, Harting Ignác honvédőrmester, Báro Antal tüzerőrmester, Schulz György honvéd n. b. zászl., Seemayer Lajos honvéd n. b. zászl., Wenzl Conrad tüzer, Wabl Ferencz honvéd n. b. zászlóalj, Zoffman Ferencz honvéd n. b. zászl., Maléki József honvéd n. b. zászlóalj, Grotofsky Ignác huszárőrmester, Hak Károly honvéd, Hlavacs János főtüzer, Kohn Adolf gyalogos n. b. zászlóalj, Martin János n. b. zászlóalj, Mandelburger János főhadnagy, Szüts Károly honvédhadnagy, Wassermann Jakab huszár, Balinger Márton honvéd szegedi zászlóalj, Sarserman Jakab honvéd, Nikolics Sándor százados 9-ik zászlóalj, Adler Vilmos honvédvezetés, Anfang Gáspár főtüzer, Barbolavits Vaszu huszár. Dix de Aux honvéd, Glökner József tüzer, Hümer Ferencz főtüzer, Lampf Mihály gyalogos n. b. zászlóalj, Mollinger József honvéd, Ruskics Jakab tüzer, Schuk Adám honvédvezetés n. b. zászlóalj, Brandeis Ferencz honvéd, Guttmann Antal honvédőrmester, Greiner Antal honvéd meghaltak Verseczen Hubert Ferencz főtüzer érdem. kitüntetéve Budapest. Kempf András honvéd n. b. zászlóalj, Till János vadász, Végh Antal honvéd n. b. zászlóalj, Mayer Jakab honvéd n. b. zászlóalj meghaltak Verseczen.

Még életben levő verseczi honvédek.

Atkár Alajos tüzerőrmester (egyl. elnök) (Verseczen), Henny Sebestyén tábori pap (Makon) Behr József honvéd, Binder Valentin fő-

10-dik és 11-dik pontját, tizenegyedik pontul a státuszok kibocsátását is bele tevék, s lelkes beszédekkel gyűjték magok körül a népet.

„Rajta barátim! — mondá Petőfi, rohanak Fillingerbe. Leirhatatlan lelkesedéssel fogadták itt őket. Először Jókai szólalt fel, előadván a 12 pontot, melyet az összegyűlték közlekedéssel vallottak magukénak s elhatározzak, hogy ha ezer halálnak néznének is elébe, ők azokat tüstént folyamatba kívánják venni.

Petőfi előlép s „Nemzeti dalát”, a koszoruzott „Talpra magyar-t” elszavalá. „Éküzünk!” kiálták rá az ifjak s a menet a Fillingerből megindult.

Eleinte kisiny volt a csoport, de hisz Thraszibus is harminczad magával indult Athént megszabadítani s Martius fiai alig többen menének Magyarország tizenhárom milliónyi népének fölmentésére.”

Leirja tovább Nyári, mint indult az elszant kis csapat az orvosnövendékekhez, majd a jogászokhoz, mint növekedett folyvast, mint foglalta le a Landerer nyomdát, mint jelent meg a szabadsajtó első terméke mint lelkesítették a népet Vasvári, Bulyovszky, Irinyi, Egressy, Irányi, Dániel, Vidats Janos, Jókai stb. Végződik Nyári előadása azzal, hogy egy óra tájban szétoszlott a nép, miután három óra a muzeum terén népgyűlés határozott el.

Márczius 15-ikének további eseményei általánosan ismertesek. A pesti magisztratus magatartása, a muzeum előtti népgyűlés, az esernyős menet fel Budavarába, a helytartótanács megrettenése, a közjóléti bizottmány megalakulása, Fancsics Mihály kiszabadítása a fogságból, behozatala diadalmenetben Pestre, a nemzeti színházi est, mind le voltak írva nem egy ízben már.

tüzer, Burghardt Lipót honvéd n. b. zászlóalj, Fertig János főtüzer, Gleszer György főtüzer, Grünwald József honvéd n. b. zászlóalj, Held János tüzer, Hirsch János honvéd, Horváth Paul tüzer, Medveczky Jakab honvédszázados, Rozen Pal tábori pap, Schlesinger Kálmán honvéd n. b. zászlóalj, Schmidt Adám főtüzer, Stein György dobos n. b. zászlóalj, Wolcz István főtüzer, Zezula Vincze honvéd, Stark Jakab főtüzer, Kempf Hubert honvéd n. b. zászlóalj, Bach Bálint tüzer, Belchausky György tüzer, (Versecz), Bauer Ferencz tüzer (Pancsován), Baller József honvéd, Deutsch Jakab főtüzer, Engel Samu honvéd n. b. zászlóalj, Fischer Jakab honvéd n. b. zászlóalj, Gyuruka Mihály honvédszázados, Hesz Péter tüzer, Hok Károly honvéd n. b. zászlóalj, Kehrer Károly honvédőrmester, Kempf Péter honvéd, Mihailovits Ferencz honvédhadnagy, Rieger Bálint huszárhadnagy, Seemayer József tüzer, Schorm Péter főtüzer, Schucz Zsiga honv. n. b. zászlóalj, Veron Ignác főtüzer, Vittek Sándor főtüzer, Kreutz József honvéd n. b. zászl. Platt József honvéd n. b. zászl. Bauer Ferencz főtüzer (Versecz) élnek még.

NAPI HIREK.

A helybeli evang. egyházban ma 15 én d. e. 9 órakor a félszázados évforduló alkalmából szintén tartatik ünnepélyes istentisztelet, a hívek nagy többségére való tekintettel német nyelven.

Eljegyzés. Steiner Mihály volt jaszenovai gyógyszerész, Dr. Steiner Izidor helybeli gyakorló orvos fia, eljegyezte Deutsch Jozefin kisasszonyt Lugosról. Gratulalunk.

Törvényhatóságunk a múlt Szombaton közgyűlést tartott Palffy főispán elnöklété alatt. Ez alkalommal elhatározták, hogy a városi aljegyzői állásra pályázatot hirdetnek. Raits Lyubomir új városatya megválasztását helyben hagyták, Wlaits Péter fegyelmi uton hivatalvesztésre ítélt adótitst állására szintén pályázatot hirdetnek. A Seemayer Károly és Anna-féle alapítvány kamataiból szegény iskolásgyermekeket látnak el tankönyvekkel. A honvédkaszárnya kibővítésének tervrajzát és költségvetés előirányzatát egy szakemberrel elkészítették.

Az 1848-iki márcziusi napok nagy vívmányainak híre városunkba, ide az ország határszélére, napok mulva érkezett meg, lakosságunk azonban feszült figyelemmel kísérte a dolgok menetét s vezetői elhatározták, hogy márczius 25-én nagy népgyűlést tartanak a kamarai tisztartósági hivatal udvarán (a jelenlegi Andrássy sétátéren). Ez alkalommal többen szónokoltak, hazafias lelkesedéssel ismertették a néppel az országgyűlés vívmányait. A szónokok közt kitűntek: Csiki Lajos akkori járási szolgabíró, Völits Sándor, Pescha Szvetozár városi főjegyző, Dr. Kleszki Ferencz városi főorvos, továbbá Nedeljkovits Todor és Kumánovits Sándor.

Uj egyesület városunkban. A „Verseczi Sportegyesület” — melybe intelligenciánk tagjai közül már eddigel is több mint szazan iratkozott be, — a múlt kedden tartotta meg alakuló közgyűlését a Zoffmann-féle sörházban. Ez alkalommal első sorban az alapszabályokat állapítottak meg, melyet jóváhagyás végett felterjesztettek a belügyminisztériumhoz. A közgyűlés az egyet ügyeinek ideiglenes vezetésével Dr. Zemplényi Árpád kir. aljárásbíró elnököt, Gettmann József jegyzőt, Guiszt Gusztáv, Gettmann J., Hoffmann J. és Dr. Adelmayer Ferencz urakat bizta meg. Az egyesületnek háromféle tagjai vannak u. m. tiszteletbeli tagok rendes és pártoló tagok. A rendes tagok évi 4 frtot, a pártoló 2 frtot fizetnek. A rendes tagok sorában 6 frtos család jegyeket is adnak ki oly családoknak, melynek több tagja kíván belépni az együletbe. A nők közül csak 18. életévüket meghaladottakat, a férfiak közül 20 évesnél öregebbeket vesznek csak fel az egyesületbe, mely gyakorolja a sport minden nemét, különösen a testedző torna játékokat. E célra a Zoffmann-féle jégpince mellett másfél holdas területet is beszerettek, melynek helyreállításán már most is serényen dolgoznak. Az új egyesület élénk tevékenységet fejt ki s meleg partolásban részesül az intelligencia részéről.

Elítelt szerkesztő. Kőbalmi Berán Oszkár gerebenzei körjegyző, mint a Fehértemplomban megjelenő Magyar Alduna cz. hetilap volt szerkesztője, a múlt esztendő telén a Kusiez községben uralkodó tarsadalmi bajokról vezércikket írt. A cikkben azt írta Jorgovits Milan gor. kel. lelkészről hogy az lopott. Az esetet

Nesitz M. fel is jelentette a verseczi püspöknek De a lopáshoz — így folytatja a cikkk — nem a püspöknek, hanem a csendőrségnek van köze, annak kellett volna jelentést tenni. A napihírek között azt hozza az előfizetők tudomására, hogy Jorgovits bocsánatot kér azoktól a lopott ökröktől, hogy őket éjnek idején háborgatta. A megindult vizsgálat folytan kiderült, hogy a lelkész nem lopott, csak a saját ökreit hajtatta el. A fehértemplomi bíróság sajtó útján elkövetett rágalmasz miatt 2 havi fogházra s 50 frt pénzbüntetésre ítélte el Berán Oszkárt s ezt az ítéletet helyben hagyta a temesvári ítélőtábla is. Berán a kuriahhoz felebbezett, de ez felebbezését visszautasított.

Nemzeti színészet. A „délvidéki színészövetkezet“ Bokody Antal igazgatása alatt álló színtársulata a múlt Szombaton kezdte meg előadásait, a midőn is a „Kék asszony“ operette került színre. Bokody társulatát ritka jó hír előzte meg. Lugos, Karánsebes legutóbb Fehértemplom városának közönsége a dicséret és elismerés legmelegebb hangján emlékezik meg a kitünő társulat működéséről, melynek veterán derék igazgatója minden tőle telhetőt megtesz arra nézve, hogy a magyar színészet megingatott reputációját helyre állítsa, s kivívja magának közönségük elismerését is. A fehértemplomi „Al-duna“ mult csütörtöki számában a sok dicséret között következőleg emlékezik meg a társulat működéséről „Nem tudjuk magunknak megmagyarázni okát, de tény, hogy közönségünk rendkívül dicséretes módon látogatja a színházat. Öt év alatt olyan telt hazákat még nem lattunk, mint Bokody társulatánál. Örvedetes jele ez a magyarosodás és a hazafias eszmék terjedésének is. Az áll, hogy a közönség a társulattal és viszont a társulat, jobban mondva igazgató a város közönségével teljesen meg van elégedve.“ Régen irtak így, vagy a mi délvidékünkön éppenséggel nem irtak így egy társulatról. Az tény, hogy nálunk Verseczen Pederdiék szereplése utan nehéz előzményekkel találkozott a társulat, de hogy megfogja nyerni a közönséget, azt látjuk már az eddig megtartott pár előadásból is: Ezek után rátérünk az egyes előadások méltatására.

Szombaton: „Kék asszony“. Mi is csak a legnagyobb elismerés hangján írhatunk Bokody társulatának működéséről. Már az első bemutató előadás alkalmával meggyőződünk arról, hogy ily rendezett társulattal még eddig sohasem rendelkezett a „délvidéki színészövetkezet“ s a lugosiak választása szerencsés volt. Szalóczy Irén a primadonna már első fellépésével meghódította a közönséget. Énekei igen tetszetek, ugy Bándi és Harkanyi-é is kiknek igen szép és iskolázott hangjuk van. Szébeni mint komikus ritkítja párját, Rédey, Szitay s általában az összes szereplők teljesen megfeleleltek. A társulat játéka összevágó, a kar is igen jó, szerep nem tudás éppen nem fordult elő. A toalettek, jelmezek igen tetszetek a holgyközönségnek.

Vasárnap. „Ördög mátkája“. Daczára annak, hogy Géczy J. ezen jó népszínművét még nem lattuk városunkban a közönség a bérlőkön kívül elszomorítólag kevés számban jelent meg, pedig az előadás minden tekintetben mintaszerep volt. Igazi műélvezetet szerzett a közönségnek, mely nem is fukarkodott a tapsokkal. A zenekar is, derék karnagyának Németh-nek vezetésével mellett kitünően működött, az egyes szereplők jelmezei izlésesek, válogatottak valának. A szereplők közül első sorban kell megemlékeznünk Szalóczy Irénről. Ki a népszínműben éppen oly kitünő, mint az operettekben. Töröl metszett gyönyörű magyar nótáival, elragadta a közönséget. Ismét igen kedves jelenség volt Bándi Róza is, Karolyi Boske mintaalakításban adta a bánatos és szerelmes Anna asszonyt. A férfi szereplőkről is csak a dicséret meleg hangján emlékezhettünk meg Albisy, Kovács, Baróthy, de különösen Szébeni válogatott kitünő erők.

Tegnap Hetfőre a „Gyimesi vadvirág“-ot hirdették fél helyárrakkal. Ma a nagy napon különösen kitesz magáért a társulat, midőn az „Ezer év“ szép jeleneteit mutatja be.

A legmelegebben ajánljuk színtársulatunkat T. Cz. közönség becses figyelmébe. Egy kis jóakarattal sokat lehet tenni, igyekezzünk azon, hogy városunk jó hírve csorbát ne szenvedjen. Pártoljuk nemzeti színészetünket.

A verseczi első kerékpáregyesület által kibocsátott kötvények — melyek segítségével a versenypályát felépítik — a közeli napokban fognak szétosztatni Befizetéseket elfogad Zichler Róbert a „Polgári Takarékpénztár“-nal.

A mai nap ünnepélyeinek műsora: a) Dél-előtt 9 órakor ünnepi díszmise a rom. kath. templomban. b) Istenisztelet végeztével kivonulás az Andrássy-sétatéren lévő honvédszoborhoz. Ott 1. A verseczi férfi dalárda éneke „Hymnus“. 2. Dr. Seemayer Károly egyl. elnök beszéde. 3. „Marcius 15.“ Szavalja Szörényi József főrealisk. tanár. 4. „Talpra magyar . . .“ énekl. a férfi dalárda. II. A honvédszobortól bevonulás a magyar kir. állami főrealiskolába, hol a közönség részt vesz a tanári testület és ifjuság által rendezendő ünnepélyen, melynek műsora a következő: 1. „Honvédinuló“ Előadja az ifjusági zenekar. 2. „Hymnus“. Énekl. a főrealiskolai énekkar. 3. Talpra magyar. Szavalja Dörner Istv. VIII. oszt. tan. 4. „Ünnepi beszéd.“ Mondja Koválik János főrealisk. tanár. 5. „Marcius 15.“ Petőfitől. Szavalja Turcsányi L. VIII. o. t. 6. „Rakóczi kesergője“. Előadja a főrealisk. énekkar. 7. „Kossuth egy beszédének előadása.“ Csuka F. VIII. o. tan. 8. „Kossuth“ Hiadortól Szavalja Tápay Illés VIII. oszt. tan. 9. „Szózat.“ Énekl. a főrealisk. énekkar. 10. „Eljen a haza“, induló. Előadja az ifjusági zenekar. III. Este nyolcz órakor díszvacsera, díszelőadás („Ezer év“ egyes jelenetei. Bokodi színtársulata) hazafias élőképek, szavalat s táncmulatság a Glückmann-féle vigadóban. Jegyek a karzati ülőhelyekre előre válthatók ma 15-én délelőtt Kirchner J. E. özvegye könyvkereskedésében.

A szabadságharcz félszázados évfordulóját a helybeli iparos és kereskedő tanoncok iskolája már a mult Vasárnap megünneplelte. Az összegyűjtött több mint 300 tanulóhoz Waldherr József igazgató intézett magyar és német nyelven Brassován J. tanító pedig szerb nyelven lelkesítő beszédet.

A mi nyomdánk ünneplése. A Kirchner-féle műintézet nagy géptermében, a gézerővel hajtott nagy gyorsajtók közt ott szerénykedik egy régi kézsajtó, mely ezt a címet viseli homlokán „H. Löser is Wien. Pressfreih. 1848. március 14.“ Személyzetünk, kik közt sok a nem magyar anyanyelvű, tegnap nemzeti zászlókkal és nemzeti koszorúkkal szépen feldíszítette azt a gépet, mely 1848-ban üntetett s már ekkor is szolgálta a szabadság ügyét. Ezt a régi gépet — mely az első volt Verseczen — nagy kegyeletben tartja a műintézet derék tulajdonosa, s most a félszázados évforduló alkalmával ez a kegyelet csak fokozódott.

A verseczi önkényes tüzoltó egyesület a mult Vasárnap tartotta meg rendes évi közgyűlését Weifert Károly főjegyző elnöke alatt. A felolvasott évi jelentésből a következő adatok közöljük: A mult évben tüzoltóságunk 76 esetben vonult ki. Volt 11 tető-, 15 kazal-, 25 kémény-, 3 gerenda-, 1 szobator és 15 esetben különféle tüzek. Vak tűzilarma 6 esetben fordult elő. A tagok száma összesen 240, ezek között van 52 működő 188 pártoló tag. Pünkösdi ünnepén lesz megtartva a megyei tüzoltószevetség évi közgyűlése, melybe beillesztetik a verseczi önk. tüzoltószevetség 25 évi jubileumi ünnepe. A jelentés tudomásvétele után az elnök ajánlotta, hogy a közgyűlés báró Baich Milos protector és Herzog Gusztáv választmányi tag halála felett való részvéteinek felállással adjon kifejezést Pénztári állapot: Maradék 1897-ből 223.69 frt bevétel 1474.44 frt. összesen 1698.13 frt. kiadás 886.93 frt., marad 811.20 frt. A jelentés elfogadjatik Bernátsky Géza parancsnok jelenti, hogy a szolgálati érmeiket csak a 25 éves jubileum alkalmából fogják az erre jogosult tagok között szétosztani. A mi tüzoltó intézményünkre méltán lehetünk büszkéek. Felszerelésük párját ritkító, a vidéken. Évek óta kiszámíthatlan értékű vagyont mentettek meg önfeláldozó működésük által. Kalapot kell emelni azok előtt kik az egyesület ügyeit vezetik méltán megérdemlik az igaz elismerést.

Mayering Emma leánynevelő- és tanintézetében március 15-én délután 1/4 órakor növendék-hangversenyt rendeznek, melyre a tisztelt tanügybarátok, a növendékek szülei és rokonai ezennel meghivatnak.

Katonasorozás volt a mult Hetfőn és Kedden városunkban. Az adatok a következők: Összeíratott: I. oszt. 206, II. oszt. 116, III. oszt. 112, összesen 434 katonaköteles. Besoroztatott a beosztás tentartásával 66, a honvédséghez 8, póttartalékba mint családientartó 7, kevésbé alkalmas 15 összesen 98. Visszahelyeztetett 175 fegyverszolgálatra alkalmatlan 80, töröltetett 6, felulvizsgálatra küldetett 4, meghalt 2, távol volt 67.

Posta és távirda gyakornoki vizsgálatok tartattak a mult hét elején városunkban. Mint vizsgálati elnök Petheő János kir. tan. temesvári posta és távirda igazgató szerepelt. A vizsgáló bizottság tagjai voltak; Irányi Gyula felügyelő Kovács Géza s. titkár, Jasper József főtiszt és Krause E. tiszt. A jelöltek

közül a vizsgálatot jó eredménnyel letették Parragi György, Markovits Gy. Rácz Dezső, Christ János, Feigl István, Horváth Antal, Dolra György, Belányi József.

Halálos végű baleset. Mult hó 27-én Glissin Lyubicza Fehértemplomból Verseczre akart utazni, hogy itt lakó rokonait meglátogassa. Épen azon pillanatban, mikor a vásár- és vasututeza sarkán át akart menni az uton, a Hungária szálloda társas kicsija gyors menetben befordult és a szegény asszonyt leütötte, ki ez alkalommal erős sérüléseket szenvedett. Az asszony minden lebeszélés daczára Verseczre utazott rokonaihoz. Itt aztan a baja napról-napra rosszabbodott, és folyó hó 5-én nehéz kinok közt vérmérgezésben meghalt.

Az I. verseczi önálló betegsegélyző egyesület mult hó 27-én tartotta VII. rendes közgyűlését. A választmány jelentéséből elősoroljuk a következő adatokat: 1897. évben meghalt egy pártoló és 4 rendes tag; Dr. Weisz Samu egyleti orvos esküvéje alkalmából 50 frtot, továbbá Morlin József 3 frtot adományozott az egyesületnek, a mely adományokért a nevezett uraknak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. A választmány megkeresése folytán a Cornelia fürdőben a nem beteg tagok 50 krért használják a gőzfürdőt, tagok kik télen át kereset nélkül állnak, 10 heti halasztást kapnak tagdíjaik befizetésére A pénztári jelentésből kivesszük a következő adatokat: összes bevétel volt 8070 frt. 28 kr. kiadás 1838 frt. 26 kr. tartalék alapa betétt 6188 frt. 59 kr. kézi pénztár 43 frt. 53 kr. A pénztári jelentés tudomásul vétetett. 1897 év folyamán 296 betegdesi eset volt, 4 beteg meghalt, 287 felgyógyult további orvosi kezelés alatt maradt 5 beteg. Az egyesület I. elnöke Csics György II. elnöke Graf János és ezen kívül 10 választmányi 10 póttagot és a felügyelő bizottságba 6 tagot választottak.

Ongyilkos veszett ember. K a s z a Pál jó módu klopidiai birtokost ezeltő két héttel megharapta kutyája. Az állat gyanúsnak tünt fel előtte s nyomban szaladt a puskájaért s a kutyát agyonlőtte. A dologról azonban hallgatott. Par nap előtt azt vette észre a szerencsétlen, hogy mu'atkoznak rajta a viziszony jelei. Elkeseredésében beugrott a kutba s meghalt. A hatóságot nem terheli felelősség, mert a gazda nem szölt a dologról semmit. Az eset nagy szenzátiót keltett a községben. A szerencsétlen ember nagy családot hagyott maga után.

Tűz Kedden délután Bogoszlavlevics Nika harcsautczai házában tűz ütött ki, melynek a náddal fedett tetőzet esett aldozatul. Derék tüzoltóink érdeme, hogy az óriási szélvihar mellett nagyobb szerencsétlenség nem történt.

Eletunt hentesinas. Huljon János kubini születésű, 15 éves, Bruck Károlynal szolgáló hentesinas f. hó 9-én felakasztotta magát s meghalt.

Kustélyon ismét működik a szeracsika. A mult napokban majd elvitt a mas világra egy asszonyt, de az orvosok megmentették. A vizsgálat folyamatban van, mert az a gyanú is felmerült, hogy itt nem ongyilkosságról, hanem büntényről van szó.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár Részvény Társulat. Minden oly kérdés, mely az agrár viszonyokat érinti, ma actualis lévén, helyén valónak tartjuk különösen gazdasági gépiparunkkal is foglalkozni.

Hogy pedig a gazdasági gépipar hazánkban, csak az utóbbi 10 évre visszapillantva, csakugyan óriási fejlődésnek indult, elég ha ráutalunk hazai gépgyáraink virágzására, melyek közül az Első Magyar Gazdasági Gépgyár Részvény Társulat gyártelepét, mint olyant, mely kizárólag gazdasági gépek gyártásával foglalkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja, már annál is inkább első sorban kell megemlítenünk, mert ezen gépgyár technikai berendezése és nagy kiterjedésénél fogva nem csak gépiparunk terén képez fontos tényezőt, hanem kereskedelmünk emeléséhez is nagyban hozzájárul.

E gyárat, melyvel bővebben kívánunk foglalkozni, 1882-ben tehát gépiparunk stagnátója idejében svájci vállalkozók alapították, míg 1889-ben, mikor a vállalkozási kedv nálunk is élénkebb lett, ipari és kereskedelmi életünk kitünőségeiből alakított részvénytársaság vette át a gyártelepet, melynek vezetésében ez időtől kezdve igaz magyar kereskedői szellem és a magyar gazdaközönség bizalmának megnyerése iránti törekvés nyilvánult.

Ezen üzleti intencióknak köszönhetően azután, hogy a magyar gazdaközönség e vállalatot teljes bizalmával ajándékozta meg, és a kereslet gazdasági gépekben oly arányokat öltött, hogy a gyártelephez tartozó mintegy 6500 □-ölnyi telköt teljesen beépítve, a gyár üzemezőképességét tetemesen emelni kellett. De kiváló eredményeket tudott a vállalat felmutni különösen gőzcséplőgépeivel, melyeket az ország legtekintélyesebb gazdasági egyesületeinek ellenőrzése mellett, többek között a győrvidéki és debreczeni gazdasági egyesületek területein, nyilvánosan bemutatva, kitünő elismerésben részesült.

A vállalat iránti bizalmat és gőzepeinek keresettségét különben leglényesebben igazolja azon tény, hogy a gyár aránylag rövid fenállása alatt az ezredik gőzcséplő-készletet hozza a t. évben forgalomba mely alkalmából,

(Folytatás a fölapban).

mint értésülünk, nagyszabású munkásünnepélyt rendez, mely iránt szakkörökben már is élénk érdeklődés mutatkozik. Örvedetes jelenségnek tartjuk, gépiparunknak ily eminens virágzását és ha figyelembe vesszük, hogy az ipari élet általában hazánkban csak a kiegyezés utáni időben kezd tőbredezni, büszkék lehetünk azon óriási eredményre, melyet ily rövid időben is elérni képesek voltunk.

Irodalom.

1848-49-i szabadságharcunk emlékére ünnepélyt rendezendő egyesület és községek legszebben jubillálhatják a nagy idők évfordulóját, hogyha Kossuthnak és Petőfinek képét veszik meg ez alkalomból a fővárosi 1848-49-i és Kossuth-muzeumtól. Ez a nagyszerű gyűjtemény most a Stefánia-ut 51. sz. a. van a milleniumi nagy kiállítás területén. Egy életnagy szép olajfestésű Kossuth vagy Petőfi mellkép gyönyörű rámaival 30 frtba kerül, vannak drágábbak sőt olcsóbb fénykép utánzatu ilyen képek is 10 frtért. Községeknek, kik Kossuth atyánknak szobrot állítanak az 50 éves évforduló alkalmából, életnagy valódi bronz melszobrokat kemény kő talpazattal, a Kossuth-muzeum olcsóbban készít, mint a mennyibe kerültek az eddig felállított ama Kossuth-szobrok, a melyek mind horganyból (zink) készültek, puha homokkő talpazattal. A ki a szobrokból vagy a fent leírt képekből a Kossuth-muzeumtól egy-egy példányt vesz, az támogatja ezzel a 48-as muzeum fontartását. Ez a gyűjtemény a mi dicső hőseink vértanuink és Kossuth atyánk emlékét őrző valóságos nemzeti Pantheon.

Szerkesztői levelezés.

E. M. Kolozsvár. Az intéző körök azt határozták, hogy a clischét a verseczi városi muzeumban helyezik el. A kért lappéldányokat szives készséggel megküldjük.

Vasuti menetrend.

Fehértemplomból érkeznek:

4:54 reggel, 11:15 délben, 5:57 este.

Temesvár felé indul:

4:59 reggel, 11:20 délben, 6:23 este.

Temesvárról érkeznek:

8:27 reggel, 4:36 délután, 10:18 este.

Fehértemplom felé indul:

8:37 reggel, 4:44 délután, 10:28 este.

Becskerekéről érkeznek:

6:52 reggel, 2:19 délután, 9:04 este.

Becskerek felé indul:

5:15 reggel, 8:32 reggel, 6:45 este.

Pancsováról érkeznek:

7:47 reggel, 5:28 délután.

Pancsova felé indul:

8:45 reggel, 6:30 este.

Gattajáról érkeznek:

7:50 reggel, 6:06 este.

Gattaja felé indul:

3:00 reggel, 12:00 délben.

Jaszenováról Oravicza felé indul:

9:25 reggel, 5:30 délután, 11:05 este.

Oraviczáról Jaszenova felé indul:

8:40 reggel, 3:15 délután, 2:30 éjjel.

Temesvárról Arad felé indul:

8:20 reggel, 2:00 délután, 9:10 este.

Vojtekről Ném.-Bogsán felé indul:

7:30 reggel, 3:31 délután, 9:25 este.

Nyiltér.

Menyasszonyruha-selyem 65 krtól 14 frt. 65 krig méterenként, — valamint fekete, fehér és színes **Henneberg-selyem** 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban. **Privát fogyasztóknak póstabér és vámmentesen valamint házhoz szállítva, — mintákat pedig postafordultával** küldenek.

Henneberg G. selyemgyárai (cs. és k. udvari szállító) Zürichben. — Magyar levelezés. Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

2661 szám. — 1898.

Pályázat.

Versecz város törvényhatóságánál az ujonnan szervezett, évi 400 frt. fizetéssel, 200 frt. lakáspénzzel és 200 frt. halottkémlési díjjal javalmazott második alorvosi állás kinevezés útján élethossziglan betöltendő levén, felhivatnak mindazok, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz, illetve a 80099/1893. számú belügyministeri szabályrendelet értelmében kellően felszerelt kérvényeiket legkésőbb f. é. április hó 30-ig Pálffy Elemér főispán úr Ó Méltóságához benyujtsák.

Versecz város tanácsának 1898. évi március hó 11-én tartott üléséből.

Seemayer,

kir. tanácsos, polgármester.

Könyv és könyomdai műintézet

Özv. Kirchner J. E.

Főzlet Háromszöglet-utca 1570-71.

Versecz. Könyv és papirkereskedés Andrássy sétány.

Ajánlja magát mindennemű nyomtatványok úgy mint:

ujságok, különféle művek, röpiratok,

árjegyzékek, számlák, étlapok, látogatójegyek,

eljegyzési kártyák, czimlapok, báli meghívók,

gyászjelentések, valamint czimkék, árújegyek.

arany, bronz vagy színes előállítására

Elvállal továbbá körözvények, gyászjelentések, tabellák készítését minden hazai nyelven, s a legjutányosabb árak mellett.

A felvételi iroda, és könyvkereskedés mely az Andrássy-sétány és az iskola-utca sarkán levő Kádits-féle házban van elhelyezve, elvállal mindennemű megrendelést az összes bel- és külföldi hírlapokra, regényekre, divatlapokra és minden e szakba vágó dolgokra.

Ugyanott kaphatók minden fajta irodai szerek a legnagyobb választékban s a legjutányosabb árakon.

A XXXXII. évfolyammal bíró első verseczi német lap, a „Werschetzer Gebirgsbote“ „Délvidék“ és „Károlyfalvaer Wochen-Revue“ szerkesztősege és kiadóhivatala számára a hirdetések, felszólamlások és levelek a felvételi irodában is elfogadtatnak.

Mindennemű nyomtatványok a jegyzői irodák részére.

